

25.09.2019

Ärende/28

§ 277

Den av ledamoten Fatim Diarra väckta motionen om modellen En barnvänlig kommun

HEL 2019-001427 T 00 00 03

Beslut

Stadsfullmäktige betraktade den av ledamoten Fatim Diarra väckta motionen som slutbehandlad.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Maria Nyfors, stadssekreterare, telefon: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Bilagor

1 Valtuutettu Fatim Diarran aloite

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutsförslag

Beslutet stämmer överens med förslaget.

Föredragandens motiveringar

Ledamoten Fatim Diarra och 27 andra ledamöter föreslår i sin motion att staden ska utreda möjligheterna att inleda en process med sikte på utmärkelsen En barnvänlig kommun i samråd med Finlands Unicef rf. Att ansöka om att bli En barnvänlig kommun enligt Unicefs modell förutsätter att man genomför en kartläggning om i vilken mån barnvänligheten förverkligas i nuläget och gör upp en verksamhetsplan för utveckling av valda delområden.

Stadsstyrelsen har fått utlåtanden från alla sektorsnämnder med anledning av motionen och de anges i sin helhet i beslutshistorien. Alla sektorsnämnder tillstyrker att en utredning görs upp i enlighet med motionen.

Det är viktigt för stadens funktionalitet och framgång att barnens rättigheter främjas och beaktas i all verksamhet och allt beslutsfattande. Helsingfors är en mycket bra stad för barn och ungdomar i en internationell jämförelse. Som en del av främjandet av barnens rättigheter bör-

25.09.2019

jar staden utreda möjligheterna att bli En barnvänlig kommun i samråd med Finlands Unicef rf. Ett eventuellt förslag till ansökan om att få tillämpa modellen föreläggas stadsstyrelsen separat.

Att barn och ungdomar bör beaktas i stadens beslutsfattande har tagits upp i stadens förvaltningsstadga och strategi. I stadsstrategin för Helsingfors 2017–2021 tas det upp som en av de viktigaste prioriteterna att välbefinnandet för barn och unga tryggas och att utslagning hos dem förebyggs. Programmet Mukana, som syftar till att förebygga utslagning hos unga, har som mål att hitta systemlösningar till att bryta utslagning över generationer. Också stadens motions- och rörlighetsprogram främjar för sin del möjligheterna till ett sunt liv.

I Helsingfors tillämpas ett nytt verksamhetssätt som främjar välbefinnande och hälsa (Hyte) och samlar ihop sektorerna för att främja befolkningens välbefinnande och hälsa. Att främja barns och ungdomars välbefinnande är en av Hyte-verksamhetens prioriteringar och nätverkens arbete inom ramen för denna verksamhet utvecklas för tillfället. Det hör till stadens Hyte-koordinators uppgifter att främja samarbetet i de branschöverskridande nätverken. Hyte-verksamheten syftar till att minska skillnaderna i hälsa och välbefinnande och den främjar att de grundläggande rättigheterna och jämlikheten tryggas.

Välfärdsplanen för barn och unga som baserar sig på barnskyddslagen är en del av sektorernas gemensamma välfärdsplan som utnyttjas för att styra, leda och utveckla välbefinnandet hos barn och unga. Uppföljningen av barns och ungdomars välbefinnande kommer att utvecklas som en del av utvecklingen av Hyte-rapporteringen. År 2017 utvecklades uppföljningen av informationen om barnens välbefinnande i Helsingfors. Då valde man att i syfte att analysera välbefinnandet hos barn följa de viktigaste principerna för FN:s avtal om barnens rättigheter.

I Helsingfors har det redan under tio år tillämpats anvisningar för bedömning av hälso- och välfärdskonsekvenser på hela stadens nivå. Bedömningen har omfattat en bedömning av konsekvenserna för barn. Stadsstyrelsen har i anvisningarna för utarbetande av budgeten för 2019 inkluderat en uppmaning till sektorerna att bedöma konsekvenserna för barn och har också uppmanat sektorerna att testa och utveckla modeller för att kunna identifiera och beakta beslutens konsekvenser för barn.

Helsingfors social- och hälsovårdssektor har dessutom deltagit i det nationella programmet för utveckling av barn- och familjetjänster (LAPE), i vilket tjänsterna och servicestrukturerna för barn, ungdomar och familjer har byggts upp heltäckande. Barns och ungdomars delaktighet har

25.09.2019

varit ett av de viktigaste temana för utvecklingen inom programmet LAPE. I gruppen för LAPE Helsingfors har också företrädare för ungdomar deltagit.

Att stärka barns och ungdomars delaktighet har varit ett viktigt utvecklingsobjekt i Helsingfors. Som en del av detta har bland annat påverkningssystemet Krut för unga byggts upp. Systemet Krut utgör en del av stadens delaktighets- och interaktionsmodell, och stadens alla sektorer deltar i att verkställa den. I delaktighets- och interaktionsmodellens centrum står invånarnas jämlika delaktighet, vilket innebär att delaktigheten för kunder i alla åldrar främjas mångsidigt. Enligt delaktighets- och interaktionsmodellen samlas det in responsinformation från kunderna, och informationen utnyttjas i utvecklingen av tjänsterna.

Samarbetet med Helsingfors ungdomsråd är planmässigt. Ungdomarna blir hörda och möten ordnas regelbundet. Våren 2019 genomfördes ett försök med att ungdomsrådets företrädare deltog i sektorsnämndernas möten. Hur försöket lyckades bedömdes på stadens nivå i juni. I och med de positiva erfarenheterna har ungdomsrådets företrädare i fortsättningen permanent närvaro- och yttranderätt vid alla sektorsnämnders möten.

I fostrans- och utbildningssektorn bygger planerna för småbarnspedagogik och läroplanerna på barnens rättigheter och på främjande av barns och ungdomars delaktighet i de angelägenheter som är viktiga för dem. Också i kultur- och fritidssektorns tjänster och understödsverksamhet fästs det särskilt avseende vid barn, ungdomar och barnfamiljer. Av bibliotekens kunder är största delen barn och barnfamiljer. I beviljandet av understöd för kultur, idrott och ungdomsarbete prioriteras i synnerhet verksamheten för barn och unga.

Stadsmiljösektorn har stora möjligheter att främja barnvänligheten genom sin verksamhet. Det är viktigt att man i dialogen med invånarna lyssnar på barnen och barnfamiljerna och att även barnens perspektiv alltid blir beaktat i planering, byggande och upprätthållande av stadsmiljön. Deltagandet kan främjas genom att öka samarbetet mellan planerarna, byggarna, ungdoms- och socialarbetarna, lärarna och rektorerna, beslutsfattarna och barn och ungdomar.

I stadsmiljösektorn planeras och förverkligas många tjänster och lokaler avsedda för barn. Barnens eget perspektiv är viktigt i planeringen av till exempel gårdar, lekområden, motions- och idrottsplatser, skolor, daghem eller olika fritidslokaler. I planeringen ska man ta hänsyn till att de platser som är viktiga för barn ska vara lätta och trygga att komma till. Staden ska vara sådan att barn och unga har goda möjligheter att röra sig på egen hand. I skötseln och istandsättningen av grönområ-

25.09.2019

den, parker och övriga stadsrum garanteras det att områdena är stimulerande och rena, och det fästs uppmärksamhet vid säkerheten och vid att stärka trygghetskänslan.

Social- och hälsovårdssektorn har vidtagit många åtgärder i syfte att trygga de helsingforsiska barnens goda uppväxt och utveckling och att öka deras delaktighet. Det har byggts upp en verksamhetsmodell med familjecentraler som gör det möjligt för barnfamiljer att få omfattande stöd och hjälp från basservicen för alla till tidigt stöd och vid behov ända till specialiserade tjänster. Till exempel den multiprofessionella samarbetsmodellen Hyve4, som genomförs i samråd mellan familjen, dagvården och rådgivningsbyrån, gör det möjligt att ingripa i situationer i tidig fas och stödja barnet vid rätt tidpunkt. I syfte att minska skillnaderna i hälsa och välbefinnande har byggandet av familjecentraler inletts i östra Helsingfors på basis av behoven hos invånarna i området. I planeringen av familjecentralerna har särskilt föräldrar i familjer med småbarn tagits med. Familjernas önskemål har beaktats bland annat i planeringen av lokalerna och verksamheten och i uppbyggandet av organisationssamarbetet.

Också i barnskyddet har stärkandet av barnens, ungdomarnas och kundföräldrarnas delaktighet och kundernas eget aktörskap ansetts som viktigt och avseende har långsiktigt fästs vid detta. I barnskyddet har förutsättningarna för de professionella att stärka barnets och familjens delaktighet förbättrats. Personalen utbildas regelbundet i syfte att stärka kompetensen i att höra och möta barn i olika åldrar. Dessutom har man byggt upp och tagit i bruk barn- och familjevänliga arbetsmetoder som stärker kunskaperna i att höra barn när det är fråga om stödbehov och egen livssituation.

I barnhemsverksamheten har det utvecklats en modell som går ut på att barnen deltar i att göra upp sin vård- och fostringsplan genom att bedöma effekten hos sin egen vård. Bedömningsuppgifterna utnyttjas också i att leda och utveckla verksamheten. Som en del av utvecklingsprogrammet LAPE har det i barnhemmen utvecklats ett erfarenhetsspel för gemenskapen som tas i bruk i alla Helsingfors stads barnhem. Spelet främjar växelverkan mellan barnen och handledarna och det är möjligt för barnen att med hjälp av spelet påverka sin närmaste gemenskap. På Spikbergets barnhem förbereds en egenkontrollplan för barn i samarbete med de barn och ungdomar som bor där och Centralförbundet för Barnskydd.

Ungdomarnas delaktighet i att utveckla och bedöma barnskyddets tjänster förverkligas systematiskt också i ungdomarnas grupper med erfarenhetsexperter. Till exempel i enheten för socialarbetet inom placeringen har det sedan våren 2014 fungerat en erfarenhetsexpert-

25.09.2019

grupp, Stadin Vahvat Vaikuttajat, som består av ungdomar inom familjearbete. De i barnhemmet placerade barnens Nuorten Foorumi har samlats regelbundet under flera år. Ungdomarna väljer själv prioriteringsområdena för utvecklingen.

I social- och hälsovårdssektorns tjänster för unga har utslagning hos ungdomar och segregationen mellan områdena förebyggts med nya deltagande försök i projektet 2ME. I projektet testar man ett nytt slags verksamhetsformer med vilka man kan svara mot ungdomarnas behov och önskemål, utvecklar de befintliga tjänsternas funktion och underlättar åtkomsten till tjänsterna till exempel med hjälp av rådgivning utan tidsbeställning.

I social- och hälsovårdssektorn utvecklar man bedömningen av konsekvenserna för barn bland annat så att barnskyddet år 2019 gör upp en utredning och en plan om förutsättningarna för att övergå till integrerat öppet socialt arbete och socialt arbete för vård utom hemmet inom barnskyddet. I samband med utredningen genomförs bedömningen av konsekvenserna för barn (LAVA). Utredningsarbetet har en barnvänlig utgångspunkt eftersom det alltid har varit en utmaning för barnskyddet att socialarbetaren byts mellan det öppna socialarbetet och vården utom hemmet med anledning av organiseringen av arbetet.

Verkställighetsplanen för bedömning av konsekvenserna för barn är ännu preliminär. Bedömningen utgår från de av barnens rättigheter som ansetts väsentliga och från konsekvenserna från organiseringen av socialarbetet på att genomföra barnens rättigheter. I bedömningen poängteras informationen om kvaliteten från ledningen, personalen, kundföräldrarna och barn i olika åldrar. I genomförandet av LAVA bedrivs det samarbete med organisationen Rädda Barnen rf:s projekt Arjesta voimaa speciellt i syfte att säkerställa att små barn deltar. Samarbetet stärker de yrkesmässiga färdigheterna att arbeta med barn och att höra barnens åsikter.

Social- och hälsovårdsnämnden har i sitt utlåtande konstaterat att barnvänligheten och delaktigheten är viktiga inom social- och hälsovårdstjänsterna och i främjandet av välbefinnandet och hälsa hos barn, ungdomar och barnfamiljer. Barnens rättigheter och välbefinnande främjas i Helsingfors i de befintliga strukturerna på många sätt med olika sektorer och aktörer. Social- och hälsovårdsnämnden anser att införandet av modellen En barnvänlig kommun kunde stärka detta arbete.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Maria Nyfors, stadssekreterare, telefon: 310 21731

25.09.2019

Ärende/28

maria.nyfors(a)hel.fi

Bilagor

1 Valtuutettu Fatim Diarran aloite

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutshistoria

Kaupunginhallitus 09.09.2019 § 568

HEL 2019-001427 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo valtuutettu Fatim Diarran aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteerä, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunta 28.05.2019 § 286

HEL 2019-001427 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Yleistä

Valtuustoaloitteessa esitetään, että Helsingin kaupunki käynnistää prosessin, jolla tähdätään Lapsiystävällinen kunta- tunnustuksen saamiseen. Tämä prosessi käynnistyisi selvityksen laatimisella.

Kaupunkiympäristölautakunta suhtautuu myönteisesti selvityksen laatimiseen ja prosessin käynnistämiseen. Kaupunkistrategiassa todetaan, että jokaisella helsinkiläisellä – niin nuorella, ikääntyneellä kuin toimin-

25.09.2019

tarajoitteisella – on mahdollisuus elää kokemusrikasta ja laadukasta elämää ja saada siihen tarvittava tuki. Lapsiystävällinen kunta- tunnustuksen saamiseen tähtäävän prosessin käynnistäminen on kaupunkistrategian linjausten mukaista.

Kaupunkiympäristön toimialalla on suuria mahdollisuuksia edistää lapsiystävällisyyttä omalla toiminnallaan. On tärkeää, että kaupunkiympäristön suunnittelussa, rakentamisessa ja ylläpitämisessä otetaan aina huomioon myös lasten näkökulma.

On tärkeää, että kaupunkilaisten kanssa käytävässä vuoropuhelussa kuunnellaan lapsia ja lapsiperheitä. Tässä on edelleen myös paljon kehitettävää. Olennaista on se, että eri ryhmät saavat äänensä kuuluviin ja heille tarjotaan tasavertaiset mahdollisuudet osallistua heitä koskevien asioiden valmisteluun.

Kaupunkiympäristön toimialalla suunnitellaan ja toteutetaan hyvin paljon lapsille suunnattuja palveluja ja tiloja. Lasten oma näkökulma on tärkeä suunniteltaessa esimerkiksi pihoja, leikkialueita, liikuntapaikkoja, kouluja, päiväkoteja tai erilaisia vapaa-ajan tiloja. Suunnittelussa tulee ottaa huomioon myös se, että lapsille tärkeät paikat ovat hyvin ja turvallisesti saavutettavissa, esimerkiksi niin, että joukkoliikenne toimii ja kävely- ja pyöräily-yhteydet ovat turvallisia. Tämä on tärkeää, koska kaupungin tulee olla sellainen, jossa lapsilla ja nuorilla on hyvät mahdollisuudet itsenäiseen liikkumiseen.

Lasten näkökulma on tärkeä myös ylläpidon näkökulmasta. On tärkeää pitää huolta siitä, että viheralueiden ja puistojen sekä kaupunkitilojen kuten aukoiden hoitamisessa ja kunnostuksissa varmistetaan alueiden virikkeellisyys, siisteys sekä kiinnitetään huomiota turvallisuuteen ja turvallisuudentunteen vahvistamiseen.

Kaupunkisuunnittelussa osallistumista voi edistää lisäämällä suunnittelijoiden, rakentajien, nuoriso- ja sosiaalityöntekijöiden, opettajien ja rehtoreiden, päättäjien sekä lasten ja nuorten välistä yhteistyötä. Yhteistyö on tärkeää myös siksi, että eri ryhmät oppivat tuntemaan toistensa ajattelutapoja.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Heikki Mäntymäki, viestintäpäällikkö: 310 37368
heikki.mantymaki(a)hel.fi

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 28.05.2019 § 172

25.09.2019

Ärende/28

HEL 2019-001427 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle valtuutettu Fatim Diarran ynnä muiden valtuustoaloitteesta koskien Unicefin Lapsiystävällinen kunta -mallia seuraavan lausunnon:

Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunta pitää valtuustoaloitetta kannatettavana.

UNICEF on vuonna 1946 perustettu YK:n lastenjärjestö, joka työskentelee yli 190 maassa lapsen oikeuksien toteutumisen puolesta. Lapsen oikeuksien sopimuksessa on neljä yleisperiaatetta. Ne ovat: 1. Syrjimättömyys 2. Lapsen edun ensisijainen harkinta 3. Oikeus elämään ja kehittymiseen 4. Lapsen näkemysten kunnioittaminen.

Lapsiystävällinen kunta -malli perustuu YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen, UNICEFin kansainväliseen Child Friendly City -malliin sekä kansalliseen tutkimus- ja asiantuntijatietoon. Suomalainen malli kehitettiin yhteistyössä Hämeenlinnan kaupungin kanssa 2012–2013. Hämeenlinna sai joulukuussa 2013 ensimmäisenä Suomessa UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen. Tällä hetkellä mallissa on mukana 19 kuntaa.

Valtuustoaloitteessa esitetään, että Helsinki päättää tehdä tarkemman selvityksen Unicefin Lapsiystävällinen kunta -tunnustukseen tähtäävän prosessin käynnistämisestä. Prosessin käynnistäminen ja haku Lapsiystävällinen kunta -malliin vaatii kaupunginhallituksen päätöksen.

Lasten oikeuksien toteutumisen edistäminen ja huomioiminen kaikessa toiminnassa ja päätöksenteossa ovat tärkeitä kaupungin toimivuudelle ja menestykselle. Lasten ja nuorten huomioiminen kaupungin päätöksenteossa on kirjattu kaupungin hallintosääntöön ja strategiaan. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla varhaiskasvatussuunnitelmat ja opetussuunnitelmat perustuvat lasten oikeuksiin, sekä lasten ja nuorten osallisuuden edistämiseen heille tärkeissä asioissa.

Kaupunginvaltuusto on 30.8.2017 vahvistanut kaupunginhallituksen päätöksen, että Helsingissä on tavoitteena selvittää mitkä ovat talousarvion määrärahojen tosialliset vaikutukset Helsingissä asuviin lapsiin ja seurannan avulla parantaa määrärahojen vaikuttavuutta. Helsingin kaupunginhallitus on sisällyttänyt vuoden 2019 budjetin laadintaohjeisiin toimialoille suunnatun kehotuksen lapsivaikutusten arvioinnista ja kehottaa toimialoja kokeilemaan ja kehittämään malleja tunnistaa ja huomioida päätösten vaikutukset lapsiin, täten lapsiystävällinen kunta- tunnustus on kannatettava asia Helsingissä.

25.09.2019

Ärende/28

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Ilona Taimela, opetuskonsultti, puhelin: 310 21878
ilona.taimela(a)hel.fi

Sosiaali- ja terveyslautakunta 21.05.2019 § 102

HEL 2019-001427 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi seuraavan lausunnon valtuutettu Fatim Diarran ym. valtuustoaloitteeseen koskien Unicefin Lapsiystävällinen kunta -mallia:

"Sosiaali- ja terveydenhuollossa lapsiin liittyviä asioita säätelevät terveydenhuoltolaki ja sosiaalihuoltolaki sekä erityislainsäädäntö, joilla pyritään järjestämään lapsen terveellinen ja turvallinen kasvuympäristö sekä huolehtimaan fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta kasvusta ja palveluista eri ikäryhmille.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten eettiset periaatteet perustuvat ihmisarvon ja ihmisoikeuksien kunnioittamiseen.

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Helsingin kaupunkistrategiassa keskeisenä painopisteenä on lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaaminen ja syrjäytymisen ehkäisy. Helsingissä on uusi hyvinvoinnin ja terveyden yhteisen edistämisen (HYTE) toimintatapa, joka kokoaa toimialat edistämään väestön hyvinvointia ja terveyttä. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen on yksi Helsingin HYTE-toiminnan painopisteistä, ja siihen liittyvää verkostojen työtä kehitetään parhaillaan. Lisäksi kaupungin HYTE-koordinaattorin tehtäviin sisältyy monialaisten verkostojen yhteistyön edistäminen. Terveys- ja hyvinvointierojen kaventamiseen tähtäävä HYTE-toiminta edistää perusoikeuksien ja yhdenvertaisuuden turvaamista.

Lastensuojelulakiin perustuva lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on osa Helsingin kaupungin toimialojen yhteistä hyvinvointisuunnitelmaa, jonka avulla ohjataan, johdetaan ja kehitetään lasten ja nuorten hyvinvointia. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin seurantaa tullaan kehittämään osana HYTE-raportoinnin kehittämistä. Vuonna 2017 Helsingissä on kehitetty lasten hyvinvointitiedon seurantaa. Tuolloin lasten hyvinvoinnin jäsentämiseksi valittiin YK:n lasten oikeuksien sopimuksen keskeiset periaatteet.

25.09.2019

Ärende/28

Lasten ja nuorten osallisuuden vahvistaminen on ollut keskeinen kehittämisen kohde, ja osana tuota työtä on rakennettu muun muassa nuorten vaikuttamisjärjestelmä Ruuti. Ruuti-järjestelmä on osa Helsingin osallisuusmallia, ja sen toteuttamiseen osallistuvat kaupungin kaikki toimialat.

Nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn tähtäävän MUKANA-ohjelman tavoitteena on systeemisten ratkaisujen löytäminen nuorten ylisukupolvisen syrjäytymisen katkaisemiseksi. Myös Helsingin kaupungin liikkumisohjelma tukee osaltaan mahdollisuuksia terveelliseen elämään ja sitä mahdollistavaan ympäristöön.

Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala on ollut mukana kansallisessa lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmassa (LAPE), jossa on kehitetty kattavasti lasten, nuorten ja perheiden palveluita ja palvelurakenteita. Lasten ja nuorten osallisuus on ollut yksi kantava teema LAPE-kehittämisessä. LAPE Helsinki -ryhmässä on ollut mukana nuorten edustus.

Sosiaali- ja terveystoimiala uudistaa palvelujaan asiakaslähtöisemmiksi. Helsinkiläisten lasten hyvän kasvun ja kehityksen turvaamiseksi on luotu perhekeskustoimintamalli, joka mahdollistaa lapsiperheille kattavasti tukea ja apua kaikille tarjottavista peruspalveluista varhaiseen tukeen sekä tarpeen mukaan aina erityispalveluihin asti. Esimerkiksi perheen, päivähoidon ja neuvolan kanssa yhteistyössä toteutettava moniammatillinen yhteistyön Hyve4-malli mahdollistaa varhaisen puuttumisen ja lapsen oikea-aikaisen tukemisen. Hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamiseksi perhekeskusten rakentaminen on aloitettu Itä-Helsingistä alueen väestön tarpeiden perusteella. Perhekeskusten suunnitteluun on osallistettu erityisesti pikkulapsiperheiden vanhempia. Perheiden toiveita on huomioitu muun muassa tilojen ja toiminnan suunnittelussa ja järjestöyhteistyön rakentamisessa.

Myös Helsingin lastensuojelussa lasten, nuorten ja asiakasvanhempien osallisuuden ja asiakkaiden oman toimijuuden vahvistaminen on nähty tärkeänä ja siihen on kiinnitetty huomiota pitkäjänteisesti. Lastensuojelussa on parannettu lastensuojelun ammattilaisten edellytyksiä lapsen ja perheen osallisuuden vahvistamiseen. Henkilöstöä koulutetaan säännöllisesti eri-ikäisten lasten kuulemisen ja kohtaamisen vahvistamiseksi. Lisäksi on kehitetty ja otettu käyttöön lapsi- ja perheystävällisiä työmenetelmiä, jotka vahvistavat lapsen kuulemista tuen tarpeesta ja omasta elämäntilanteesta.

Lasten ja nuorten osallisuuden vahvistaminen

Helsingin osallisuus- ja vuorovaikutusmallin keskiössä on kaupunkilaisien yhdenvertainen osallisuus, jolloin kaikenikäisten asiakkaiden osalli-

suutta edistetään monipuolisesti. Osallisuus- ja vuorovaikutusmallin periaatteiden mukaisesti asiakkailta kootaan palautetietoa ja hyödynnetään sitä palveluiden kehittämisessä. Toimialalle saadaan kevään aikana uudet pikapalautelaitteet, joilla palautetta voidaan kerätä myös mobiilisti. Palautetta on kerätty jo kouluterveydenhuollossa, lastensuojelun palveluissa ja muun muassa lastenkodeissa. Kaikessa toiminnassa huomioidaan erityistä tukea tarvitsevat asiakkaat, joista monet ovat nuoria.

Lastenkotitoiminnassa on kehitetty malli, jossa lapset osallistuvat hoito- ja kasvatussuunnitelmansa tekemiseen arvioimalla oman hoitonsa vaikuttavuutta. Arviointitietoa käytetään myös toiminnan johtamisessa ja kehittämisessä. Osana LAPE-muutosohjelmaa lastenkodeissa on kehitetty yhteisön kokempeliä, joka otetaan käyttöön kaikissa Helsingin lastenkodeissa. Peli tukee lasten ja ohjaajien vuorovaikutusta, minkä avulla lapsilla on mahdollisuus vaikuttaa lähiyhteisöönsä. Naulakallion lastenkodissa valmistellaan yhteistyössä lastenkodissa asuvien lasten ja Lastensuojelun keskusliiton kanssa lasten omavonttasuunnitelmaa.

Nuorten osallisuus lastensuojelun palvelujen kehittämisessä ja arvioinnissa toteutuu systemaattisesti myös nuorten kokemusasiantuntijaryhmien kautta. Esimerkiksi sijoituksen sosiaalityön yksikössä on kevästä 2014 alkaen toiminut perhehoidon nuorten kokemusasiantuntijaryhmä Stadin Vahvat Vaikuttajat. Lastenkotiin sijoitettujen lasten Nuorten Forumi on kokoontunut säännöllisesti vuosia. Nuoret valitsevat itse kehittämisen painopisteet.

Sosiaali- ja terveystoimen nuorten palveluissa on ehkäisty nuorten syrjäytymistä ja alueiden välistä eriytymistä uusilla osallistavilla kokeiluilla 2ME-hankkeessa. Hankkeessa kokeillaan uudenlaisia toimintamuotoja, joilla voidaan vastata nuorten tarpeisiin ja toiveisiin sekä kehitetään olemassa olevien palvelujen toimivuutta ja helpotetaan niihin ohjautumista, esimerkiksi ajanvarauksettoman neuvonnan avulla.

Helsingin nuorisoneuvoston nuorten kanssa tehdään suunnitelmallista yhteistyötä, nuoria kuullaan ja tavataan säännöllisesti. Nuorten osallistumisen ja kuulemisen sekä nuorten tietämyksen lisäämiseksi Helsingin kaupungin johtoryhmän linjauksen mukaan toteutetaan keväällä 2019 nuorisoneuvoston edustus lautakunnissa -kokeilu. Kokeilu koskee kaupungin kaikkia neljää toimialalautakuntaa. Kokeilun onnistumista tullaan arvioimaan kaupunkitasoisesti kesäkuussa 2019.

Helsingissä on ollut jo kymmenen vuoden ajan käytössä kaupunkitasoinen terveys- ja hyvinvointivaikutusten arvioinnin ohjeistus. Arviointiin on ollut sisäänrakennettuna lapsivaikutusten arviointi. Kaupunkitasoista

ennakkoarviointimallia kehitellään parhaillaan kaupungin keskushallinnossa.

Lapsivaikutusten arviointia kehitetään sosiaali- ja terveystoimessa, jonka käyttösuunnitelmaan kirjatun tavoitteen mukaisesti lastensuojelussa tehdään vuonna 2019 selvitys ja suunnitelma edellytyksistä siirtyä yhdennettyyn lastensuojelun avo- ja sijaishuollon sosiaalityöhön. Selvityksen yhteydessä ratkaisusta tehdään lapsivaikutusten arviointi (LAVA). Selvitystyön lähtökohta on lapsiystävällinen, sillä haasteena lastensuojelussa on ollut työn organisoimisesta aiheutuva sosiaalityöntekijän vaihtuminen avo- ja sijaishuollon välillä.

Lapsivaikutusten arvioinnin toteuttamissuunnitelma on vielä alustava. Arvioinnin lähtökohtana ovat keskeisiksi arvioidut lapsen oikeudet ja sosiaalityön organisoimisen vaikutukset lasten oikeuksien toteuttamiseen. Arvioinnissa tulee painottumaan laadullinen johdolta, henkilöstöltä, asiakasvanhemmilta ja eri-ikäisiltä lapsilta kerätty tieto. LAVA:n toteuttamisessa tehdään etenkin pienten lasten osallistumisen varmistamiseksi yhteistyötä Pelastakaa Lapset -järjestön Arjesta voimaa -hankkeen kanssa. Yhteistyö vahvistaa lasten kanssa työskentelemisen ja lasten mielipiteiden kuulemisen ammatillisia valmiuksia.

Sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa, että lapsiystävällisyys ja osallisuus ovat tärkeitä sosiaali- ja terveyspalveluissa sekä lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Lasten oikeuksia ja hyvinvointia edistetään Helsingissä nykyisissä rakenteissa monin tavoin eri toimialojen ja toimijoiden kanssa. Sosiaali- ja terveyslautakunta katsoo, että liittyminen Lapsiystävällinen kunta -malliin voisi vahvistaa tätä työtä.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen neljä yleistä periaatetta, syrjintäkielisyys, lapsen edun huomioiminen, oikeus elämään ja kehittymiseen sekä lapsen näkemysten kunnioittaminen, huomioidaan sosiaali- ja terveystoimen toiminnassa. Varhainen tuki lasten tarpeiden toteuttamisessa mahdollistaa hyvinvointi- ja terveyserojen kaventumisen ja luo pohjaa tasa-arvoiselle yhteiskunnalle ja lasten vaikutusmahdollisuuksille. Syrjäytymistä tulee ehkäistä ja siihen tulee puuttua monialaisena yhteistoimintana. Lasten ja nuorten oikeuksien ja tarpeiden huomiointi sekä osallisuuden mahdollistaminen luo pohjaa hyvinvoivalle yhteiskunnalle myös tulevaisuudessa. Lasten ja nuorten hyvinvointi nivoutuu vahvasti perheen hyvinvointiin, joten lasten edun tarkastelussa on tarpeen huomioida myös perheen hyvinvoinnin näkökulma."

Käsittely

25.09.2019

Ärende/28

21.05.2019 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Asiassa tehtiin seuraava vastaehdotus:

Jäsen Kati Juva: Muutetaan viimeinen kappale ennen terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointia kuulumaan seuraavasti: "Sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa, että lapsiystävällisyys ja osallisuus ovat tärkeitä sosiaali- ja terveyspalveissa sekä lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Lasten oikeuksia ja hyvinvointia edistetään Helsingissä nykyisissä rakenteissa monin tavoin eri toimialojen ja toimijoiden kanssa. Sosiaali- ja terveyslautakunta katsoo, että liittyminen Lapsiystävällinen kunta -malliin voisi vahvistaa tätä työtä."

Kannattaja: jäsen Laura Nordström

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Kati Juvan vastaehdotuksen yksimielisesti ilman äänestystä.

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi asiasta hyväksytyin vastaehdotuksen mukaisesti muutetun lausunnon.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Tarja Saarinen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 48248
tarja.saarinen(a)hel.fi

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 07.05.2019 § 83

HEL 2019-001427 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta pitää valtuustoaloitetta kannatettavana. Lasten määrä ja hyvinvointi ovat tärkeitä kaupungin menestykselle. Helsingin syntyvyys on laskenut 20 prosenttia vuoden 2010 tasosta, ja on tärkeää viestittää, että Helsingin kaupunki arvostaa ja huolehtii lasten oikeuksien toteutumisesta.

Helsinki on kansainvälisesti vertailtuna erittäin hyvä kaupunki lapsille ja nuorille. Lasten ja nuorten huomioiminen kunnan päätöksenteossa on kirjattu kaupungin hallintosääntöön ja strategiaan. Helsingin kaupungin strategian mukaan yhtenä päämäärä on mahdollistaa nuorten vaikuttaminen kaupungin toimintaan. Myös kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan palveluissa ja avustustoiminnassa lapset, nuoret ja lapsiperheet ovat

25.09.2019

erityisen huomion kohde. Helsingin tavoitteena on, että jokaisella lapsella on ainakin yksi harrastus. Sekä kulttuurin, liikunnan että nuorisotyön avustuksissa on erityinen painotus lapsille ja nuorille suunnattuun toimintaan. Myös kirjastoissa lapset ja lapsiperheet muodostavat suuren osan kävijöistä. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala vastaa nuorten osallistumista ja vaikuttamista tukevan Ruuti-toimintakokonaisuuden kehittämistä yhteistyössä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa.

Valtuustoaloitteessa esitetään, että Helsinki päättää tehdä tarkemman selvityksen Unicefin Lapsiystävällinen kunta -tunnustukseen tähtäävän prosessin käynnistämisestä. Prosessin käynnistäminen ja haku Lapsiystävällinen kunta -malliin vaatii kunnanhallituksen päätöstä perusteluineen. Päätöksessä kunnan tulee nimetä Lapsiystävällinen kunta -yhteishenkilö sekä -koordinaatioryhmä, joka on vastuussa kehittämissuunnitelman kokonaiskoordinaatiosta. Koordinaatioryhmänä voi toimia myös jokin kunnassa jo olemassa oleva ryhmä (esim. hyvinvointiryhmä). Mukaan hakeutuminen edellyttää, että Helsinki tekee selvityksen siitä, miten lapset tällä hetkellä huomioidaan eri hallintoprosesseissa ja tekee toimintasuunnitelman jonkin osa-alueen kehittämiseksi lapset paremmin huomioivaksi.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala on mukana Helsingin kaupungin HYTE-ohjausryhmässä, joka toimii terveydenhuoltolain 12 § mukaisena kunnan terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen vastuutahona. HYTE-ohjausryhmä edistää myös kuntalain 1§ mukaisia asukkaidensa hyvinvointiin ja kestäväan kehitykseen liittyviä tehtäviä. Osana HYTE-koordinaatiotyötä ohjausryhmä tarkastelee parhaillaan lapsiin ja nuoriin liittyvän kaupunkiyhteisen koordinaatioryhmän perustamista. Mikäli HYTE-koordinaatioryhmässä päädytään lapsille ja nuorille suunnattujen palveluiden kaupunkiyhteiseen koordinaatioryhmän perustamiseen, voisi tälle koordinaatioryhmälle jatkossa harkita roolia lasten oikeuksien toteutumisen edistämässä ja seuraamisessa kaupunkitasolla osana Unicefin Lapsiystävällinen kunta -mallia.

Esittelijä

vs. kulttuurin ja vapaa-ajan toimialajohtaja
Tuula Haavisto

Lisätiedot

Inari Penttilä, kehittämisasiantuntija, puhelin: 310 21606
inari.penttila(a)hel.fi

Marja-Liisa Komulainen, kehittämisspäällikkö, puhelin: 310 85506
marja-liisa.komulainen(a)hel.fi